

Bireylerin Bazı Değişkenler Açısından Günümüz Dünya Sorunlarına İlişkin Tutumlarını Belirlemeye Yönelik Bir İnceleme

Hakan KOÇ¹
Gökhan DUMLU²

Öz

Günümüzde insanların ve diğer canlıların hayatını olumsuz yönde etkileyen birçok sorun bulunmaktadır. Hem sorunlara sebep olması hem de sorunlardan etkilenmesi sebebi ile insanların günümüz dünya sorunlarına yönelik tutumları oldukça önemlidir. Bu çalışmada bireylerin günümüz dünya sorunlarına yönelik tutumları ile yaş grupları, cinsiyet, gelir düzeyi ve takip edilen haber kaynakları arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını ortaya çıkarmak amaçlanmaktadır. Araştırmanın çalışma grubunu Sivas şehrinde ikamet eden farklı yaşlardaki 240 birey oluşturmaktadır. Araştırma tarama modeli ile yürütülmüştür. Veri toplama aracı olarak Kılıçoğlu ve Diğ. (2012) tarafından geliştirilen “Günümüz Dünya Sorunları Tutum Ölçeği” kullanılmıştır. Çalışmanın istatistiksel analizi SPSS 25 programı ile yapılmıştır. Ölçekten elde edilen bağımlı değişkene ilişkin veriler her bir değişkenin düzeyinde normal dağılım göstermediği için nonparametrik istatistik uygulanmış ve verilerin analizinde betimsel istatistik, ilişkisiz örneklem için Mann Whitney U testi ve Kruskal Wallis H testi teknikleri kullanılmıştır. Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre bireylerin içinde buldukları yaş grupları ve cinsiyet değişkeni ile günümüz dünya sorunlarına yönelik tutumları arasında anlamlı bir farklılık olduğu, gelir düzeyleri ve takip ettikleri haber kaynakları arasında ise günümüz dünya sorunlarına yönelik tutumları arasında anlamlı bir farklılığın olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Günümüz dünya sorunları, tutum, farklı yaş grupları, cinsiyet

¹ Sorumlu Yazar : Hakan Koç, Prof. Dr. Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Turizm Fakültesi, Turizm İşletmeciliği Bölümü, Türkiye, hakankoc@cumhuriyet.edu.tr, ORCID ID: 0000-0001-6940-7702

² Gökhan Dumlu, Yüksek Lisans Öğrencisi, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Türkiye, gdumlu58@gmail.com, ORCID ID: 0000-0002-2628-6460

An Investigation Aimed at Determining the Attitudes of Individuals Towards Today's World Problems in Term of Some Variable

Abstract

Today, there are many problems that negatively affect the lives of humans and other living thing. People's attitudes towards today's world problems are very important because they both cause problems and are affected by them. In this study, it is aimed to reveal whether there is a significant relationship between individuals' attitudes towards today's world problems and age groups, gender, income level and news sources followed. The study group of the study consists of 240 individuals of different ages residing in Sivas city. The research was carried out with a descriptive research model. Today's World Problems Attitude Scale developed by Kılıçoğlu et al. (2012) was used as data collection tool. Statistical analysis of the study was done with SPSS 25 program. Since the data related to the dependent variable obtained from the scale did not show a normal distribution at the level of each variable, nonparametric statistics were used and descriptive statistics, Mann Whitney U test and Kruskal Wallis H test techniques were used for the unrelated sample. According to the results obtained from research; it was concluded that there was a significant relationship between the age groups and gender variable of individuals and their attitudes towards today's world problems, and there were no significant relationships between their income levels and their attitudes towards today's world problems.

Key Words: Today world problems, attitude, different age groups, gender

Giriş

Geçmişten günümüze sürekli artış gösteren dünya nüfusuyla birlikte, insanların yaşayış biçimleri, ihtiyaçları ve istekleri de değişiklik göstermiştir. Bu da beraberinde insan kaynaklı çeşitli sorunların ortaya çıkmasına sebep olmuştur. Dünyada yaşamakta olan insanların tamamını içine alan günümüz dünya sorunları, oldukça kapsamlı bir çalışma alanı oluşturmaktadır (Kılıçoğlu, Karakuş & Öztürk, 2012).

Bireysel ve toplumsal hayatı sınır tanımadan tehdit eden günümüz dünya sorunlarının ciddiyetini ülkeler giderek daha fazla anlamıştır. Bu durum son yıllarda çoğu ülkenin ortak hareket etmesine zemin oluşturmuş ve yaşanan bu olaylar küresel sorunlar olarak kabul edilmiştir (Baykal & Baykal, 2008).

Günümüzün önemli dünya sorunları arasında; küresel iklim değişikliği ve çölleşme, doğal afetler ve çevre sorunları, uluslararası sular sorunu, küresel enerji sorunu, eğitim sorunu, sağlık sorunları, azınlıklar sorunu, dinsel ve dilsel haklar sorunu, medya ve iletişim sorunları, nüfus sorunları ve göç sorunları, tarımsal alanların sınırlılığı ve buna bağlı olarak kişi başına düşen gıda ve hayvansal ürünlerin azalması, üretim ve tüketim oranlarının yanı sıra milli gelirin ülkelere ve toplumun çeşitli katmanlarına göre büyük farklılıklar göstermesi, açlık ve yoksulluğun yaygınlaşması, insan hakları ihlalleri ile otokratik ve totaliter rejimlerin neden olduğu sorunlar yer almaktadır (Özgen, 2012: akt., Özmen, 2015)

Yaşanan bu sorunlar incelendiğinde, hepsinin ortak paydasının insan olduğu görülmektedir. Bu sebeple bu sorunların ortaya çıkmasına sebep olan ve bu sorunlardan doğrudan veya dolaylı olarak etkilenen insanların, günümüz dünya sorunlarına yönelik tutum ve bakış açıları da son derece önemlidir.

Dünya üzerinde yaşayan insanların bu sorunlara bakış açıları muhakkak birbirinden farklılık gösterecektir. Bu farklılığın ortaya çıkmasında ise bireylerin yaşadığı çevre, kültürel değerler, eğitim

durumu, ekonomik gelir durumu, cinsiyet, vb. faktörler etkili olabilir. Bu araştırmada bu faktörlerden yaş grupları, cinsiyet, gelir düzeyi ve haber kaynağı değişkenlerine göre incelenmiştir. Yaş gruplarından kastımız bireylerin yaşlarına göre gruplandırılmasıdır. Burada dar ve geniş aralık yaş gruplaması mümkündür. Bu araştırma da geniş aralıklı yaş gruplaması alınmıştır. Geniş aralıklı yaş gruplamasında bireyler “0-14 yaş aralığında ise çocuk, 15-64 yaş aralığında ise yetişkin, 65+ yaş ve üzerinde ise yaşlı olarak adlandırılır (Doğanay vd., 2003). Her bireyin dahil olduğu yaş grubu günümüz dünya sorunlarına bakış açısını etkileme potansiyeli yüksek bir değişken olarak karşımıza çıkmaktadır.

Bu araştırmanın amacı, bazı değişkenler açısından farklı yaş gruplarının günümüz dünya sorunlarına yönelik tutumları arasında anlamlı farklılığın olup olmadığını belirlemektir. Bu ana amacın yanında cinsiyet, gelir ve haber kaynağı değişkenlerine göre bireylerin günümüz dünya sorunlarına yönelik tutumları değişmekte midir? sorularına cevap aramaktır.

Yöntem

Araştırmanın Modeli/ Deseni

Bu araştırmada tarama modeli kullanılmıştır. Tarama (survey) modeli bir grubun belirli özelliklerini belirlemek için verilerin toplanmasını amaçlayan çalışmalardır (Büyüköztürk ve diğerleri, 2009). Karasar (1999)’a göre tarama modelleri geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır.

Araştırmanın Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu örnekleme yöntemlerinden basit seçkisiz örnekleme yöntemine göre seçilmiş Sivas şehrinde ikamet eden yaşları 0-14 aralığında 78 birey, 15-64 aralığında 81 birey ve 65 yaş ve üzerinde 81 birey olmak üzere farklı yaş gruplarındaki toplam 240 birey oluşturmaktadır.

Verilerin Toplanması

Ortaöğretim öğrencilerinin günümüz dünya sorunlarına yönelik tutumlarını belirlemek amacıyla Kılıçoğlu, Karakuş ve Öztürk (2012) tarafından geliştirilen günümüz dünya sorunlarına yönelik tutum ölçeği kullanılmıştır. Günümüz dünya sorunlarına yönelik tutum ölçeği kaygı (9 madde), duyarlılık (9 madde) ve çözüme katılma (6) olmak üzere 3 boyut ve 24 maddeden oluşmaktadır. Ölçek beşli likert türünde yapılandırılmış toplam Cronbach Alpha kat sayısı 0.925 hesaplanmıştır. Kaygı boyutunun Cronbach Alpha katsayısı 0,878, duyarlılık boyutunun Cronbach Alpha kat sayısı 0,840 ve çözüme katılım boyutunun Cronbach Alpha kat sayısı 0,817 olarak hesaplanmıştır.

Verilerin Analizi

Araştırmada istatistiksel analizler SPSS 25 (Statistical Package for Social Science for Personal Computers) programı kullanılarak yapılmıştır. Ölçekten elde edilen bağımlı değişkene ilişkin veriler her bir değişkenin düzeyinde normal dağılım göstermediği için nonparametrik istatistik kullanılmıştır. Verilerin analizinde betimsel istatistik, ilişkisiz örneklem için Mann Whitney U testi ve Kruskal Wallis H testi teknikleri kullanılmıştır.

Bulgular ve Yorum

a) Bireyleri Günümüz Dünya Sorunlarına Yönelik Tutumları Farklı Yaş Grupları Değişkenine Göre Farklılaşmakta mıdır?

Bireylerin günümüz dünya sorunlarına yönelik tutumlarının yaş gruplarına göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için Kruskal Wallis H Testi yapılmıştır. Analiz sonuçları Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1’deki analiz sonuçlarına göre farklı yaş gruplarında yer alan bireylerin günümüz dünya sorunlarına yönelik tutumları yaş grubu değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermektedir ($X^2=20.022$; $p<.05$).

Tablo 1. Günümüz Dünya Sorunlarına Yönelik Tutumlarının Farklı Yaş Grupları Değişkenine Göre Farklılığı İçin Kruskal Wallis H Testi Sonuçları

Yaş Grubu	N	Sıra Ort.	X ²	p	Anlamlı Fark
0-14	78	92.33			
15-64	81	128.82	20.022	,000	0/14 –15/64
65 yaş +	81	139.30			0/14-65-+
Toplam	240				

Anlamlı farklılıkların hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla çoklu karşılaştırma testi yapılmıştır. Çoklu karşılaştırma testi sonuçlarına göre 0/14 yaş grubu ile 15-64 ve 0-14 yaş grubu ile 65 yaş ve üzeri yaş gruplarının tutumları arasında anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Sıra ortalamaları dikkate alındığında söz konusu farklılığın 15-64 ve 65 yaş ve üzeri bireylerin lehine olduğu anlaşılmaktadır. Bu bulgu yaş grubu seviyesi arttıkça günümüz dünya sorunlarına yönelik tutumların arttığı şeklinde yorumlanabilir.

b) Bireylerin Günümüz Dünya Sorunlarına Yönelik Tutumları Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılaşmakta mıdır?

Bireylerin günümüz dünya sorunlarına yönelik tutumlarının cinsiyetlerine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için Mann Whitney U Testi yapılmıştır. Analiz sonuçları Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 2. Ortaöğretim Öğrencilerinin Günümüz Dünya Sorunlarına Yönelik Tutumlarının Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılığı İçin Mann Whitney U Testi Sonuçları

Cinsiyet	N	Sıra Ort.	Sıra Toplamı	U	p
Kadın	116	135.54	15722.50		
Erkek	124	106.43	13197.50	5447.500	.001
Toplam	240				

Tablo 2’deki analiz sonuçlarına göre bireylerin günümüz dünya sorunlarına yönelik tutumları cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermektedir ($U=5447.500$; $p<.05$). Sıra ortalamaları dikkate alındığında söz konusu farklılığın kadın bireyler lehine olduğu anlaşılmaktadır. Bu bulgudan kadın bireylerin günümüz dünya sorunlarına yönelik tutumlarının erkek bireylere göre daha yüksek olduğu yorumuna ulaşılabilir.

c) Bireylerin Günümüz Dünya Sorunlarına Yönelik Tutumları Gelir Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşmakta mıdır?

Bireylerin günümüz dünya sorunlarına yönelik tutumlarının gelir düzeylerine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için Kruskal Wallis H Testi yapılmıştır. Analiz sonuçları Tablo 3'te gösterilmiştir.

Tablo 3. Günümüz Dünya Sorunlarına Yönelik Tutumlarının Farklı Gelir Düzeyi Değişkenine Göre Farklılığı İçin Kruskal Wallis H Testi Sonuçları

Gelir Düzeyi	N	Sıra Ort.	X ²	p	Anlamlı Fark
0-1000	34	123,62			
1001-1500	17	105,91	3,218	,522	–
1501-2000	17	141,76			
2001-2500	48	126,51			
2500+	124	116,40			
Toplam	240				

Tablo 3'teki analiz sonuçları incelendiğinde bireylerin günümüz dünya sorunlarına yönelik tutumları gelir düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir. ($X^2=3,218$; $p>,05$).

Bu sonuçlardan hareketle bireylerin günümüz dünya sorunlarına yönelik tutumları ile gelir düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki olmadığı anlaşılmıştır.

ç) Bireylerin Günümüz Dünya Sorunlarına Yönelik Tutumları Haber Kaynağı Değişkenine Göre Farklılaşmakta mıdır?

Bireylerin günümüz dünya sorunlarına yönelik tutumları takip ettikleri haber kaynağına göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için Kruskal Wallis H Testi yapılmıştır. Analiz sonuçları Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4'teki analiz sonuçları incelendiğinde bireylerin günümüz dünya sorunlarına yönelik tutumları haber kaynağı değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir. ($X^2=5,616$; $p>,05$).

Bu sonuçlardan hareketle bireylerin günümüz dünya sorunlarına yönelik tutumları ile takip ettikleri haber kaynakları arasında anlamlı bir ilişki olmadığı tespit edilmiştir.

Tablo 4. Günümüz Dünya Sorunlarına Yönelik Tutumlarının Haber Kaynağı Değişkenine Göre Farklılığı İçin Kruskal Wallis H Testi Sonuçları

Haber Kaynağı	N	Sıra Ort.	X ²	p	Anlamlı Fark
Televizyon	121	124,38			
Gazete	11	114,59	5,616	,230	–
İnternet	42	98,37			
Sosyal Medya Araçları	63	128,55			
Diğer	3	126,33			
Toplam	240				

Sonuçlar ve Öneriler

Bu çalışmada bireylerin günümüz dünya sorunlarına yönelik tutumlarının yaş, cinsiyet, gelir düzeyi ve takip edilen haber kaynağı değişkenlerine göre değişip değişmediği tespit edilmeye çalışılmıştır.

Elde edilen sonuçlara göre bireylerin yaş grupları ile günümüz dünya sorunlarına yönelik tutumları arasında Kruskal Wallis H Testi ile anlamlı farklılıklar olduğu tespit edilmiştir. Buna göre anlamlı farklılıkların hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla yapılan çoklu karşılaştırma testi, 0-14 yaş grubunda yer alan bireylerin günümüz dünya sorunlarına yönelik tutumlarının, 15-64 ile 65 yaş ve üzerinde bulunan bireylere göre daha düşük seviyede olduğunu göstermiştir. Buradan hareketle yaş grubu seviyesi arttıkça günümüz dünya sorunlarına yönelik tutumların arttığı şeklinde yorum yapılabilir. Bu bulgulardan hareketle 0-14 yaş grubu aralığında yer alan bireylerin günümüz dünya sorunlarına yönelik hassasiyetlerinin artırılabilmesi adına, okullarda buna yönelik eğitim faaliyetleri gerçekleştirilebilir. Bu yaş grubuna uygun günümüz dünya sorunlarıyla ilgili kitapların okunması teşvik edilip, yine bu konu ile ilgili eğitici animasyonlar izletilebilir.

Bireylerin günümüz dünya sorunlarına yönelik tutumları ile cinsiyet değişkeni arasında da anlamlı bir ilişki olduğu yapılan Mann Whitney U Testi ile anlaşılmıştır. Elde edilen sonuçlara göre kadın bireylerin, erkek bireylere nazaran günümüz dünya sorunlarına karşı daha duyarlı oldukları belirlenmiştir. Yazıcı (2013) yapmış olduğu çalışmada bu sonucu destekleyen veriler elde etmiştir. Söz konusu çalışmada ortaöğretim öğrencilerinin günümüz dünya sorunlarına yönelik tutumlarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılık gösterdiği ve kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre tutum puanlarının daha fazla olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Elde edilen bu sonuçlara göre erkek bireylerin günümüz dünya sorunlarına karşı duyarlılığını geliştirebilecek eğitimler ve etkinlikler düzenlenebilir.

Çalışmada bireylerin günümüz dünya sorunlarına yönelik tutumlarını etkileme olasılığı araştırılan bireylerin gelir düzeyleri ve takip ettikleri haber kaynakları değişkenleri üzerine yapılan Kruskal Wallis H Testi sonuçlarında ise anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Bu verilere göre bireylerin gelir düzeyleri ve takip ettikleri haber kaynakları günümüz dünya sorunlarına yönelik duyarlılıklarını etkilememektedir.

Kaynakça

- Baykal H. ve Baykal. T. (2008). "Küreselleşen Dünyada Çevre Sorunları", Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, S: 9 s. 2-17.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel (2009). Bilimsel Araştırma Yöntemleri, Ankara: Pegem Akademi
- Doğanay, H., Özdemir, Ü. & Şahin, İ. F. (2003). Genel Beşeri ve Ekonomik Coğrafya. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Karasar, N. (1999). Bilimsel Araştırma Yöntemi (9. Basım). Nobel Yayın Dağıtım. Ankara
- Kılıçoğlu, G., Karakuş, U. & Öztürk, T. Günümüz Dünya Sorunlarına Yönelik Tutum Ölçeği Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. (2012). Turkish Studies-International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume 7/4, p. 2209-2224.
- Özgen, N. (Ed.). (2012). Günümüz Dünya Sorunları. Ankara: Eğiten Kitap.
- Özmen, F. (2015). Öğretmen Adaylarının Zihin Haritalarında Günümüz Dünya Sorunları. (Yüksek lisans tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Trabzon). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/> adresinden edinilmiştir.
- Yazıcı, Ö. (2013). Ortaöğretim Öğrencilerinin Günümüz Dünya Sorunlarına Yönelik Tutumları. Turkish Studies-International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume 8/6 Spring 2013, p. 807-823.